

**A Régiók Bizottsága véleménye – Az idősödő népesség hatásának kezelése az Unióban
(2009-es jelentés az idősödésről)**

(2010/C 232/02)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA A KÖVETKEZŐ AJÁNLÁSOKAT FOGALMAZTA MEG:

- megállapítja, hogy már több mint 60 régió rendelkezik 29 % fölötti „időskori függőségi rátával”, és 70-nél több régióban csökken a népesség (néhányban több mint évi 1 %-os arányban);
- az idősödést olyan témának tekinti, amellyel az Európa 2020 stratégia keretében foglalkozni kell, és arra összpontosít, hogy az idősödésben rejlő lehetőségeket a szociális, gazdasági és területi kohézió megerősítésére használják ki;
- amellett száll síkra, hogy az alábbiakat illetően területi alapon közelítsék meg az idősödő népesség határait: 1. egészséges öregedés, 2. munkaerő-piaci részvétel és 3. a szolgáltatások és létesítmények hozzáférhetősége;
- javasolja, hogy az Európai Bizottság együttműködésével különféle, régiókon átívelő és/vagy régióközi kísérleti projektek induljanak a három prioritásra építve. A kísérleti projektek elsősorban az ismeretek és a legjobb gyakorlatok átadását célozzák;
- csatlakozik ahhoz a kezdeményezéshez, hogy a következő Európai Bizottság megbízatása alatt egy évet – a gyermekek teljes körű részvételével – az egészséges és aktív idősödés és a generációk közötti szolidaritás évének nyilvánítsanak, a súlypontokat és a javasolt kísérleti projekteket pedig ennek az évnek a lényeges kiegészítőiként fogja fel.

Előadó:	Rob BATS (NL/ALDE), Drenthe tartomány önkormányzatának tagja
Referenciaszöveg:	A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az Unióban az idősödő népesség hatásának kezeléséről (2009-es jelentés az idősödésről)
	COM(2009) 180 végleges

I. BEVEZETÉS

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

1. üdvözli „Az Unióban az idősödő népesség hatásának kezeléséről” című európai bizottsági közleményt, amely megállapítja, hogy az idősödés jelentős következményekkel jár a nyugdíjakra, az egészségügyi ellátásra és a tartós ápolásra nézve. Az Európai Bizottság közleménye hangsúlyozza, hogy a kormányoknak most egy nem egészen tíz éves időszak áll rendelkezésére, mielőtt a népességrobbanás idején született generáció nyugdíjba vonul. Sürgősen kell cselekedni, nagyok a kihívások és a lehetőségek, ezért célirányos politikai fellépésre van szükség. A szóban forgó csoport idősödésének kezelésére szolgáló intézkedéseket igen szorosan össze kell hangolni a nők és férfiak egyenlőségére vonatkozó politikákkal a jelenlegi helyzet orvoslása érdekében, amelyben az idősebb nők nagyobb mértékű szegénységben vagy kevésbé előnyös társadalmi-gazdasági körülmények között élnek, amihez egy alacsonyabb szintű életminőség is hozzájárul a nemi alapon determinált tényezőkhez szorosan kapcsolódó nagyobb mértékű morbiditás és a nagyobb fokú függőség miatt;

2. köszönetet mond a helyi és regionális önkormányzatoknak, nem kormányzati szervezeteknek és az RB más partnereinek a véleménytervezet kidolgozásában való aktív részvételükért, mégpedig az ECOS 2009. szeptember 4-i ülésén, a 2009. november 18-i kerekasztal-beszélgetésen és a 2009. december 14-i munkacsoportülésein végzett munkájukért;

3. hangsúlyozza, hogy az idősödés nem különálló jelenség, hanem egy széles körű demográfiai átmenet része. Az átmenet következtében helyi és regionális szinten erőteljesen megváltozik a lakosság létszáma és összetétele. Számos különböző tényező befolyásolja a demográfiai átmenet pontos alakulását és hatását (születések és halálozások száma, mobilitás és bevándorlás). Az idősödés autonóm folyamat. Ennek tudatosítása és elismerése alapvető feltétel az idősödés következményeinek sikeres kezeléséhez;

4. megállapítja, hogy jelenleg minden 65 évnél idősebb lakosra négy munkaképes életkorú személy jut, ez az arány kettőre fog csökkenni. Ez hosszú távú előrejelzés. Bár a hosszú távú előrejelzéseket ésszerű komolyan venni, az idősödés kérdését nem hagyhatjuk holnapra vagy holnaputánra. Már több mint 60 régió rendelkezik 29 % fölötti „időskori függőségi rátával”, és 70-nél több régióban csökken a népesség (néhányban több mint évi 1 %-os arányban);

5. megjegyzi, hogy az egészséges öregedés az idősebb nők, a fogyatékkal élők és a bevándorlók számára különös nehézségeket jelenthet, amivel foglalkozni kell;

6. az idősödést olyan témának tekinti, amellyel az Európa 2020 stratégia keretében foglalkozni kell. Arra összpontosít, hogy az idősödésben rejlő lehetőségeket a szociális, gazdasági és területi kohézió megerősítésére használják ki. Az Európa 2020 stratégia kiindulópontja az, hogy minden polgár és minden régió hozzájárul speciális tulajdonságaival az Unió erejéhez. Az aktívan és egészségben idősödő európai polgárok még gyakran kihasználatlan lehetőségeket rejtenek. Ehhez nemcsak az idősebbekre irányuló politikára, hanem minden, bármilyen életkorban lévő európai polgárra irányuló politika szükséges;

7. korábban megállapította, hogy az idősödés következményei elsősorban decentralizált szinten jelentkeznek. A regionális és helyi önkormányzatok fontos feladatokkal rendelkeznek az egészségügy, a jólét, a fizetett és a nem fizetett ápolás, a munkaerőpiac terén, valamint a lakhatással, a (tömeg)közlekedéssel és az oktatással kapcsolatos szolgáltatások és létesítmények biztosításában. A helyi és regionális önkormányzatok felelőssége, hogy régiójukban kreatív és innovatív módon kezeljék az idősödés kérdését az Európa 2020 stratégia keretében. Ehhez előfeltétel az idősebbek és fiatalabbak, a növekvő és a csökkenő népességű régiók, a vidék és a város, valamint a régiók és a tagállamok közötti szolidaritás;

II. POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

8. az idősödő népesség hatásainak kezelésére szolgáló új modellként három tartalmi súlypont mellett foglal állást, amelyeket inter- és/vagy transzregionális kísérleti projektek keretében részletesebben ki kell dolgozni. Ez a három súlypont az Európai Bizottság célkitűzéseihez kapcsolódik. A hangsúly az egészségügygel és ellátással, a munkaerőpiaccal és az ellátó intézményekkel kapcsolatos elsődleges helyi és regionális felelősségen van:

- **Egészséges idősödés;** célja annak ösztönzése, hogy az európai népesség minél tovább éljen egészségesen és tevékenyen;

– **A munkában való részvétel és termelékenység:** olyan európai társadalom támogatására irányul, amelyben mindenki egész életén át tanulhat, részt vehet és közreműködhet a társadalom alakításában, beleértve a fizetett/nem fizetett munka lehetőségét is;

– **Szolgáltatások és létesítmények hozzáférhetősége:** célja az idősödő népességgel kapcsolatos létesítmények kínálatának átszervezése;

9. jelzi, hogy a három súlypont közvetlenül összefügg egymással, és ezért horizontális megközelítés mellett foglal állást. Akik egészségesen öregednek meg, azok könnyebben tudják igénybe venni a szolgáltatásokat és létesítményeket, és több lehetőséggel rendelkeznek a munkaerőpiacon. A munkatermelékenység növeléséhez alapvető fontosságú az egészséges, munkaképes népesség, valamint a szolgáltatások és létesítmények megfelelő kínálata. A szolgáltatások és létesítmények emellett hozzájárulhatnak a polgárok egészséges idősödéséhez, valamint a munkaerő-piaci részvétel és a termelékenység növeléséhez; továbbá egy olyan nemek közötti megközelítés mellett száll síkra, amely a nők és férfiak körében egyenlő feltételek közt zajló, egészséges öregedést ösztönzi;

10. kifejezetten szociális menetrendet ismer fel ezeken a súlypontokon belül. Az idősebbekkel való bánásmód terén az európai társadalom szolidaritást mutat. Többek között a diszkrimináció valamennyi formája (különösen az életkor miatti diszkrimináció) elleni küzdelemtől, az idősebbek társadalmi részvételét akadályozó tényezők kiküszöböléséről és egy célirányos szociális védőháló biztosításáról van szó. A védőháló felhasználói emellett megfelelő bánásmódra is kell, hogy számíthassanak. Ez a szociális menetrend az önkormányzatok és (szociális) partnerek közös felelőssége;

11. csatlakozik ahhoz a kezdeményezéshez, hogy a következő Európai Bizottság megbízatása alatt egy évet – a gyermekek teljes körű részvételével – az egészséges és aktív idősödés és a generációk közötti szolidaritás évének nyilvánítsanak, a súlypontokat és a javasolt kísérleti projekteket pedig ennek az évnek a lényeges kiegészítőiként fogja fel;

12. megállapítja, hogy ösztönzést a helyi szereplőknél is lehet találni, akik a polgároknak (köztük e vélemény kapcsán különösen az időseknek) a társadalomba való aktív bevonásáért fáradoznak. Az idősödés hatásainak kezelése érdekében az egész civil társadalomnak össze kell fognia. Ez a polgárok, civil szervezetek, képzési intézmények és magánszervezetek aktív szerepvállalását jelenti. E szereplők társadalmi kezdeményezése döntő jelentőségű, a javasolt kísérleti projektek kialakításához és végrehajtásához pedig elengedhetetlen;

EGÉSZSÉGES IDŐSÖDÉS

„Éljünk minél tovább egészségben és tevékenyen”

13. egészséges idősödésen azokat az erőfeszítéseket érti, amelyek hozzájárulnak a testi, lelki és társadalmi idősödés folyamatának negatív következményei elleni küzdelemhez. Az egészséges idősödéshez az egész életet (amely már gyermekkorban megkezdődik) végigkövető, integrált megközelítés szükséges. Ennek kapcsán figyelmet kell fordítani az emberi élet során adódó egészségügyi problémák okaira. Ugyanakkor keresni kell a célirányos megelőzés lehetőségeit is, valamint meg kell vizsgálni az egészséget befolyásoló környezeti tényezőket is;

14. az európai népesség idősödését kifejezetten kedvező (autonóm) fejleménynek és a jólét jelének tekinti. Az egészséges idősödés arról a kérdéstről szól, hogy a lakosság hogyan tudja minél tovább megőrizni egészségét és jólétét, valamint aktívan részt venni a társadalomban, és főként társadalmi és gazdasági téren hozzájárulni ahhoz. Ebben nem a (biológiai) életkor, hanem az élethelyzet a döntő;

15. megjegyzi, hogy az egészséges öregedés esélyt ad az idősödő népesség hatásaként megjelenő költségek növekedésének megfékezésére. Minél több ember öregszik meg egészségesen, annál tovább tudnak társadalmi és gazdasági szempontból részt venni a társadalomban. Az egészséges öregedés ösztönzéséhez új szociálpolitikai koncepciók, innovációk, (a kezelésmódra és egyéb területekre, mint például a technikai segédeszközökre irányuló) kutatás és a megfelelő termékinálatot biztosító, „idősbarát” város, illetve környezet iránti különleges figyelem szükséges. Az is alapvető fontosságú, hogy feltétlenül támogassák a szociális és egészségügyi ellátás területén dolgozó képzett szakembereket, kibővíve az öregedéssel foglalkozó oktatási programokat az egyetemi vagy egyetemen kívüli tantervekben annak érdekében, hogy jól képzett és alkalmas szakemberek kezelhessék az öregedés problémájának különböző aspektusait Ennek során elsősorban a kezelések, a függőség és az egészségügyi felvilágosítás területeit érintő szakmai profilokat kell ösztönözni. Az egészséges idősödés így kifejezetten hozzájárul az Európa 2020 stratégiához;

16. az idősödő népességhez kapcsolódó költségek csökkentése érdekében az illetékes hatóságoknak olyan politikákat kellene életbe léptetniük, amelyek lehetővé teszik és ösztönzik, hogy az idős emberek minél tovább otthon maradhassanak;

CÉLOK

17. arra törekszik, hogy Európa régiói aktívan keressék a kapcsolódási pontokat az egészséges öregedéssel kapcsolatos politikáikban. Közösén lehet megkeresni a legjobb módjait annak, hogy az egészséges idősödés területén hogyan lehet ösztönözni az innovációt és a kutatást, valamint nyomon követni az előrehaladást. A megközelítés sikeréhez célzott innovációs politika szükséges. Az önkormányzatoknak (tudományos) partnerekkel együtt vezető szerepet kell vállalniuk az egészséges idősödés ösztönzésében;

18. a régiókon belüli és az egyes régiók közötti együttműködés mellett érvel, és az egészséges idősödés következő központi feladatait határozza meg (a hangsúly az egészségen van; a másik két súlypont a gazdasági részvételre, illetve a szolgáltatások és létesítmények kínálatára helyezi a hangsúlyt):

- *Az egészség alapjainak megteremtése fiatalokban.* Az egészséges öregedéshez jó indulási körülményekre van szükség. Az olyan egészségügyi kockázatok kezelése, mint a túlsúly, az étkezési szokások és az életmód, több kilátással rendelkezik, ha már fiatal életkorban közbelépünk;
- *Megfelelő ellátás és gyors reintegráció.* Ha az életút folyamán egészségügyi problémák lépnek fel, fontos, hogy ezeket gyorsan és célirányosan, azaz költséghatékonyan kezeljék. Az egyéneknek így van a legjobb esélyük arra, hogy reintegrálódjanak, és továbbra is részt vegyenek a társadalom életében. Ez jelentősen hozzájárul többek között a munkaerő-piaci részvétel és a társadalmi támogatás emeléséhez;
- *(Hosszú távú) idős gondozás.* Az idősek gondozásához különleges megközelítésre van szükség. Elsősorban azért, mert az idősek több-kevesebb mértékben sérülékenyek, ami jelentősen befolyásolhatja a kezelés sikerét. Másodsorban pedig azért, mert az idősek egészségügyi panaszait egyre gyakrabban több megbetegedés kombinációja okozza. Megfelelő (hosszú távú) idős gondozás biztosításához fontos, hogy az ápolószemélyzet elegendő képzést kapjon a modern és célszerű kezelésmódokról és az egyéb egészséggel kapcsolatos szempontokról (mint például a rehabilitáció);

MUNKAERŐ-PIACI RÉSZVÉTEL ÉS TERMELÉKENYSÉG

„Egész életen át tartó tanulás, munka és részvétel mindenkinek”

19. hangsúlyozza, hogy a méltóságban élhető élet érdekében az idős embereknek jogot kell biztosítani a szegénységi küszöböt meghaladó mértékű időskori jövedelemre. Számos idős ember, különösen a nők között, szegénységben vagy szegénységtől fenyegetve él;

20. megállapítja, hogy a (társadalmi) részvétel nagymértékben hozzájárul az idősek jólétéhez és jó közérzetéhez. E téren a munkaerő-piaci részvétel a legfontosabb feltétel. A munkaerő-piaci részvétel és termelékenység fokozása emellett jelentős feltétele a gazdaság, valamint az államháztartás és a társadalombiztosítási rendszerek megfelelő állapotban tartásának az idősödés kontextusában. A részvétel joga, de a közeljövőt tekintve kötelessége is minden polgárnak. Ehhez a munkaadók és a munkavállalók megfelelő rugalmasságára is szükség van. Ez nyomatékosan azt is jelenti, hogy a szociális partnerek és az önkormányzatok kötelesek korlátozások nélkül lehetővé tenni a munkaerő-piaci részvételt. Ezzel a Régiók Bizottsága egy széles körű diszkriminációellenes irányvonalat is támogat, amely különböző áruk és szolgáltatások hozzáférhetőségére irányul (amelynek az életkoron alapuló diszkrimináció elleni küzdelem fontos részét kell, hogy jelentse). Jelenleg az egyes régiók, illetve célcsoportok között még jelentős különbségek vannak

a munkaerő-piaci részvételt illetően. Egy modern (idősödő) társadalomban minél jobban ki kell használni az idősek kompetenciáit. Ha gondoskodunk jó minőségű – ehhez igazított – munkahelyekről, az emberek tovább tudnak dolgozni. Nemcsak a munkakörülményekről van szó, hanem a munka változatosságáról stb. is. Elfogadhatatlan, ha a munkaerő-piaci áramlás korlátozásának vagy a részvételből való kizárásnak az alapja az életkor vagy akár a nemi hovatartozás, az (etnikai) háttér vagy a fogyatékoság;

21. hangsúlyozza, hogy az oktatás fontos szerepet játszik a munka hatékonyabbá tételében és a részvétel fokozásában. Ideje szemléletet váltani: az élethosszig tartó foglalkoztatást és így a (társadalmi) részvételt célozva mostantól egész életen át tartó kompetenciaközpontú tanulásra és munkára van szükség. Ez azt jelenti, hogy garantálni kell a hozzáférést a kurzusokat, tanfolyamokat és képzéseket kínáló szolgáltatásokhoz és létesítményekhez. A polgárok, a kormányzatok, a munkaadók, a munkavállalók és a képzési intézmények közösen felelősek azért, hogy ez megvalósuljon;

22. úgy véli, hogy az egész életen át tartó kompetenciaközpontú tanulás és munka elképzeléséből kiindulva olyan nyugdíjaskort lehet előkészíteni, amely egyre inkább „az életkorhoz igazodó, tehát kompetenciaközpontú munkaszakasz” jellemzőit viseli. Az „ezüst gazdaság” számos esélyt kínál a gazdasági erő fokozására. Az önkéntes és a gondozói munka is kifejezetten értékes módja ez életkorhoz igazodó munkavégzésnek. A legfontosabb, hogy a polgárok egész életükön át aktívak maradjanak;

23. úgy véli, hogy a munkavállalók (szelektív) migrációja is hozzájárulhat a munkaerőpiacon jelentkező hiányok kezeléséhez. Az Európai Bizottság megállapítja, hogy a munkaerőhiányok megszüntetésében fontos szerepet kap a legális bevándorlásra irányuló jól szervezett politika. Ezzel kapcsolatban figyelmet érdemel a diplomák elismerése és az eljárások egyszerűsítése (számításba véve az agyelszívás esetleges káros hatását a származási országban);

CÉLOK

24. törekszik a teljes aktív népesség jobb bevetettségére. Mindenki kompetenciáját és képességeit – tehát az idősekét is – optimálisan ki kell használni. Az egészség és az egészséges munkakörülmények meghatározó tényezői az emberek bevetettségének. A meglévő kompetenciák jobb kihasználása elsősorban a szociális partnerek felelőssége. A polgároktól pedig azt kell kérni, hogy egész életükön át tanuljanak, hogy hasznos helyet találjanak maguknak a folyamatosan változó gazdasági és társadalmi követelmények és kihívások világában. Az állam feladata, hogy ezt megkönnyítse és ösztönözze. Maximálisan ki kell használni a polgárok és a magánszektorbeli szereplők kreativitását és vállalkozó szellemét; a képzési és továbbképzési intézményeknek programjaikat az idősebbek igényeihez kell hangolniuk, hogy lehetővé tegyék számukra az ehhez szükséges ismeretek és kompetenciák elsajátítását. Különösen fontos, hogy az idősebb polgárok ösztönzést és támogatást kapjanak ahhoz, hogy kompetenciáikat akkreditáltassák és igazoltassák;

25. ajánlja, hogy a munkatermelékenységet és a munkaerő-piaci részvételt régiókra és célcsoportokra szabott, célzott politikacsoporttal ösztönözzék. Alapvetően az alábbiakra van szükség:

- *beruházások* az oktatás, a képzés és a képességfejlesztés terén, hogy ösztönzést kapjon a fiatalok felfelé irányuló mobilitása a munkaerőpiacon,
- olyan szabályozások ösztönzése, melyek a munka és a magánélet jobb összehangolását célozzák, például: gyermekfelügyelet, ápolási és szülői szabadság, technológiai újítások (táv munka),
- *egészségesebb* munkahelyek. Habár az EU-ban növekszik a várható átlagos élettartam, az emberek nem maradnak hosszabb ideig egészségesek. A munkaerőpiacot úgy kellene megszervezni, hogy az emberek esetleges korlátaik és egészségi gondjaik ellenére is részt vehessenek benne. Ezért elengedhetetlen, hogy egészséges(ebb)ek legyenek a munkakörülmények, és kialakításuk jobban megfeleljen az igényeknek,
- az idősebb polgárok kompetenciáinak akkreditálása és igazolása;
- lehetőségek keresése arra, hogy miként engedhetők ésszerűbb módon az európai munkaerőpiacra az EU határain kívülről érkező munkavállalók olyan munkakörök ellátására, amelyeket munkaerőhiány jellemez (jelenleg például az egészségügy egyes területein és bizonyos tudásigényes ágazatokban, de a jövőben esetleg más ágazatokban is);

26. hangsúlyozza, hogy az idősebb munkavállalók gyakran azért nem maradnak aktívak, mert ha a nyugdíjkorhatár elérése után többletkeresetre tesznek szert, azzal nyugdíjjogosultságuk egy részének vagy egészének elvesztését kockáztatják. Fel kell tárni, milyen lehetőségek vannak a megfelelő szinteken rugalmasabb szabályok elfogadására e tekintetben;

27. kiemeli annak fontosságát, hogy a vállalatoknál, különösen a személyzeti vezetőkben és a toborzással foglalkozó munkatársakban tudatosítsák az idősebb személyek, különösen a nők alkalmazásának jelentőségét. Támogatni kell azokat a vállalatokat, amelyek külön erőfeszítéseket tesznek az idősebb dolgozók belső mobilitásának biztosítása vagy rugalmas munkarendek megteremtése terén, illetve amelyek a tréning- és karrierfejlesztési stratégiákat az idősebb dolgozók speciális szükségleteire szabják. Az Európai Bizottságnak össze kell gyűjtenie és terjesztenie kell az e téren bevált gyakorlatokat. Az is lényeges, hogy e kérdést illetően magukat az idősebb alkalmazottakat is tudatosabbá tegyék és tájékoztassák;

SZOLGÁLTATÁSOK ÉS LÉTESÍTMÉNYEK HOZZÁFÉRHETŐSÉGE

„A létesítmények kínálatának átszervezése”

28. a szolgáltatások és létesítmények kínálatán átfogó társadalmi, gazdasági és területi (fizikai) infrastruktúrát ért,

amely hozzájárul a helyi és regionális társadalom minőségéhez. Itt ajánlatos különbséget tenni a regionális és helyi szolgáltatások és létesítmények (például tömegközlekedés, egészségügyi ellátás, oktatás, közösségi tevékenységek, gondozás) és a nemzeti szintű szociális rendszerek (például nyugdíj) között. A szolgáltatások és létesítmények kínálatát integrált és összefüggő módon kell megközelíteni, hogy kihasználhatók legyenek a társadalmi, gazdasági és földrajzi esélyek;

29. megállapítja, hogy a szolgáltatások és létesítmények jelenlegi kínálata nincs hozzáigazítva a népesség idősödése miatt módosuló kereslethez. Az intézkedésekkel azt a célt kell követni, hogy az emberek minél jobban kihasználhassák a szolgáltatásokat és létesítményeket, és így továbbra is tevékenyen részt vehessenek a társadalomban. Figyelembe véve a növekvő keresletet és a nem elegendő közpénzt, ez azt jelenti, hogy át kell szervezni a szolgáltatások és létesítmények kínálatát. Az innovációs lehetőségeket maximálisan ki kell használni, vagy rugalmasan kell kezelni. Mivel a népesség egyre öregebb, külön kihívás elegendő és jól képzett munkaerőt találni, pedig ez kulcsfontosságú ahhoz, hogy a szolgáltatások és létesítmények elérhetőek maradjanak. Ezt elő fogja segíteni a fokozott munkatermelékenység és munkaerő-piaci részvétel (de ezek mellett más lépésekre is szükség van);

30. hangsúlyozza, hogy a szolgáltatásokat és létesítményeket a demográfiai szempontból erősen átalakuló területeken nem lehet mindig az eddig megszokott módon rendelkezésre bocsátani. Többek között az úgynevezett *digitális társadalmi befogadás* révén a hozzáférés másféle és átfogó biztosítása kap ösztönzést. Gondolhatunk itt a különféle digitális szolgáltatásokra az egészségügy, oktatás, ápolás és támogatás terén. A fizikai létesítmények és elektronikus szolgáltatások közötti hagyományos – és gyakran életkorfüggő – különbség egyre inkább elmosódik: a jövőben megújító, területalapú megközelítésre van szükség. Egy ilyen megújító szemléletből kiindulva regionális szinten összehangolt hálózatot kell kiépíteni, melyben összekapcsolódnak a fizikai módon és digitálisan elérhető szolgáltatások és létesítmények; a telefonláncok például ennek egy kezdeményét jelentik;

31. hangsúlyozza továbbá, hogy a jó és célirányos tömegközlekedés nagymértékben elősegíti azt, hogy a szolgáltatások és létesítmények hozzáférhetőek maradjanak, főként abban az esetben, amikor a központi fekvésű létesítmények jó (tömeg)közlekedési rendszerek segítségével könnyen megközelíthetőek. Igaz ez az idősebbeket ellátó (egészségügyi) létesítményekre csak úgy, mint például a fiatalokat és felnőtteket célzó iskolákra és oktatási intézményekre. Ezért fontos, hogy regionális szinten összehangolják a (tömeg)közlekedési rendszert;

32. utal az Egészségügyi Világszervezet kezdeményezésére, melynek célja olyan egészséges városok (*Healthy Cities*) ösztönzése, ahol a létesítményeket és szolgáltatásokat a fizikai infrastruktúrával összefüggésben jobban hozzáigazítják az idősödő népességhez. Az egészséges városokkal kapcsolatos politikák előkészítésében fontos szerepet játszik az aktív szerepvállalás (az idősök részéről is). Ez a megközelítés összhangban van az RB-nek a szolgáltatások és létesítmények hozzáférhetőségére irányuló törekvésével;

CÉLOK

33. törekszik arra, hogy minél több ember maximálisan kihasználhassa a szolgáltatásokat és létesítményeket, és így továbbra is tevékenyen részt vehessen a társadalomban. A regionális és helyi szolgáltatások és létesítmények kínálatát az elkövetkező években a módosuló keresletből kiindulva át kell szervezni. Ennek során fontos tudni, hogy az igényeket nemcsak az életkor, hanem az életmód is meghatározza. Az egészséges életmódot folytató emberek ugyanis általában kevesebb és másféle létesítményekre tartanak igényt, mint az egészségtelenül élők;

34. ajánlja, hogy (mind regionális, mind régióközi szinten) gazdagítsák és terjesszék az ismereteket a szolgáltatások és létesítmények kínálatával kapcsolatban. A legfontosabb feladatok a következők:

- az együttműködés fokozása. A szolgáltatások és létesítmények kínálatához jó együttműködésre van szükség. A kormányzat, a képzési intézmények, a civil szervezetek (főként a nem kormányzati szervezetek) és a gazdasági szereplők közötti regionális és helyi együttműködés jelenti a teherviselők (minőségi és mennyiségi) megerősítésének mozgatórugóját,
- a kreatív vállalkozások, az innováció és a digitális társadalmi befogadás ösztönzése, az európai népesség öregedését fontos lehetőségnek tekintve a gazdasági szereplők versenyképességének fokozására. A regionális és helyi szintű állami és magánszektorbeli szereplők feladata, hogy új elképzeléseket és technológiákat alkalmazzanak a szolgáltatások és létesítmények kínálatának jobb szervezése és finanszírozása érdekében. Gondolhatunk itt a széles sávú internetre és a digitális társadalmi befogadásra (domotika, távgondozás, távértékesítés és távtanulás), de új regionális közlekedési rendszerek kifejlesztésére, illetve meglévő tömegközlekedési rendszerek továbbfejlesztésére is,
- a kínálat módosítása. A szolgáltatások és létesítmények (elektronikus alapú és informális gondozási szolgáltatások) kínálatát hozzáigazítják a polgárok változó igényeihez,
- az IKT használatának ösztönzése annak érdekében, hogy nagyobb mértékű társadalmi és területi befogadást valósítsanak meg az idősek számára;

KÖVETKEZTETÉSEK

35. amellet száll síkra, hogy az alábbiakat illetően területi alapon közelítsék meg az idősödő népesség hatásait: 1. egészséges öregedés, 2. munkaerő-piaci részvétel és 3. a szolgáltatások és létesítmények hozzáférhetősége. Ezzel az RB a széles körű demográfiai átmenet részét képező idősödés átfogó megközelítése mellett foglal állást, melynek alapját az életciklus-megközelítés, az esélyek maximális kihasználása és a regionális különbségek jelentik. Így olyan új modell alakul ki az idősödő népesség hatásainak kezelésére az EU-ban, amely megfelel a helyi és regionális önkormányzatok arra irányuló felelősségének, hogy régiójukban kreatív és innovatív megoldásokat kínáljanak;

36. kéri az Európai Bizottságot, hogy fordítson kiemelt figyelmet a következőkre:

- ösztönözze a további tudatosítást, ismeretátadást, technológiai innovációkat, valamint a legjobb gyakorlatok és intervenciók stratégiák kidolgozását valamennyi uniós szereplő (nem kormányzati szervezetek, képzési intézmények, magánszektorbeli szereplők és kormányzatok) által,
- regionális szinten kövesse nyomon és jelezze előre a népesség öregedését mint a politikák előkészítésének és végrehajtásának elengedhetetlen tényezőjét. Jelentős regionális különbségek vannak, amelyek az országos felmérésekben nem jelennek meg, pedig elengedhetetlenek az idősödő népesség hatásaira való felkészüléshez,
- a regionális, területalapú, átfogó és innovatív megközelítések támogatásának eszközeként építse bele a különféle európai programokba a széles körű demográfiai átalakulás részét képező idősödő népesség témáját. E téren a régiók szoros és közvetlen együttműködést szorgalmaznak az Európai Bizottsággal;

37. javasolja, hogy az Európai Bizottság együttműködésével különféle, régiókon átívelő és/vagy régióközi kísérleti projektek induljanak a három prioritásra építve. A kísérleti projektek elsősorban az ismeretek és a legjobb gyakorlatok átadását célozzák. Ez egyértelműen túlmutat a tudatosításon. A kísérleti projektek keretében konkrét megközelítéseket kell alkalmazni és egymással megosztani. Az idősödő népesség kérdéskörének átfogó jellegére való tekintettel az RB fontosnak tartja, hogy az ismereteket ne csak az egyes prioritások keretében, hanem mindenképpen horizontálisan, a prioritásokon átívelő módon is átadják. A kísérleti projekteken belül könnyebb gazdagítani az ismereteket. A programok tartalmi részének megvalósításához a projektben részt vevő felek önállóan igénybe vehetik a különféle uniós forrásokat. „Hogyan népszerűsítsük a Jólétben megöregedni Európában kezdeményezést: a helyi és regionális szereplők számára elérhető eszközök” címmel az RB és az AGE egyesület közös tájékoztató füzetben térképezte fel a rendelkezésre álló pénzügyi forrásokat (RB, 2009). Ez értékes segítség a kísérleti projektek elindításához. Az RB-tagok javaslatokat fognak kidolgozni ezzel kapcsolatban;

38. a kísérleti projektekhez az alábbi keretet javasolja: a kísérleti projektek célja olyan gyakorlati ismeretek és (alkalmazott és alapkutatóra épülő) tudományos ismeretek kiépítése kell hogy legyen, amelyek segítik az idősödő népesség hatásainak kezelését az EU-ban. Az alapkutatásnak hozzá kell járulnia a jövőbeli ellátási igények hosszú távú csökkentéséhez. Ezzel összefüggésben fontos információs források a célcsoportokkal végzett vizsgálatok és a biobankok. Csak akkor tudhatjuk meg, hogy az ember miként öregedhet meg egészségben és érheti el ezáltal, hogy minél tovább meglegyen egészségügyi ellátás nélkül, ha rájövünk, hogy milyen (celluláris) folyamatok képezik az öregedés alapját. Az oktatási intézmények, a (helyi és regionális) hatóságok és a magán-szféra között később pontosabban meghatározott módon kialakítandó inter- és/vagy transzregionális partnerségekben innovatív,

területalapú megközelítéseket kell kidolgozni és a gyakorlatban kipróbálni. Ebben fontos szerepet játszhatnak a szociális partnerek, jóléti és egészségügyi létesítmények, valamint más nem kormányzati szervezetek is. A regionális partnerségeket az adott régióban rendelkezésre álló specifikus tudásbeli kompetenciák vagy együttműködési láncok, illetve az adott régióban az idősödő népesség kapcsán felmerülő tartalmi kérdések köré lehet csoportosítani. Lehetőségként gondolhatunk például a meglévő INTERREG programokhoz való csatlakozásra. A feljebb prioritásonként felsorolt feladatok kiegészítéseképpen az alábbi súlypontok említendőek:

- *egészséges öregedés*: az egészségügyi ellátási hálózatok (azaz azoknak a különféle ellátást biztosító feleknek az együttműködése, amelyek végigkísérik a polgárok életét, és követik megfelelő ellátási igényeit) megerősítése azáltal, hogy a kutatási eredményeket új termékekben, technológiákban és

szolgáltatásokban hasznosítják, illetve a gyakorlati tapasztalatokat felhasználják a kutatási programokban,

- *munkaerő-piaci részvétel és termelékenység*: ez olyan európai társadalom támogatására irányul, amelyben mindenki egész életén át tanulhat, szerepet vállalhat és közreműködhet a társadalom alakításában, beleértve a fizetett/nem fizetett munka lehetőségét is,
- *a szolgáltatások és létesítmények hozzáférhetősége*: területalapú megközelítések kidolgozása a létesítménykínálat átszervezésére;

39. kéri az Európai Parlamentet, hogy támogassa a Régiók Bizottságának érvelését, mely szerint a (széles körű demográfiai átalakulás részét képező) idősödő népesség sürgető és időszerű kérdésével regionális szinten, inter- és/vagy transzregionális kísérleti projektek keretében kellene foglalkozni, valamint hogy vegyen részt e projektek kidolgozásában.

Kelt Brüsszelben, 2010. április 14-én.

a Régiók Bizottsága
első alelnöke

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO